Appendix 4

BAIF EXTENSION LEAFLETS

ग्लिरिसिडिया कोठे लावावा ?

तुलनात्मक दृष्ट्या ग्लिरिसिडिया हे लहान झाड असल्यामुळे बऱ्याच वनशेती योजनांसाठी ती योग्य अशी जात आहे. ग्लिरिसिडियाची शेतातील नमुनेदार स्थाने अशी आहेत.

- सजीव कुंपण म्हणून
- बांधावर किंवा समतल रेषांच्या बाजूने एकेरी अथवा दुहेरी रांगा म्हणून
- नापीक, पडीक सपाट भूखंडावरील लागवड म्हणून.

उभारणी व व्यवस्थापन

- लागवडीसाठी ग्लिरिसिडिया ही सर्वात सोपी जात आहे. त्याचे बी सहज रुजते तसेच रोपाचे जगण्याचे प्रमाण उच्च आहे. पूर्ण वाढ झालेले तुकडे लावूनही त्याची उपज सहज करता येते.
- मायनसारख्या श्रेष्ठ प्रकारच्या जातीचे बी वापरा अथवा फांद्यांचे तुकडे वापरा. नाहीतर जोमदार वाढणाऱ्या झाडांच्या बिया घ्या किंवा विश्वासनीय ठिकाणापासून बी मिळवा.
- नव्या फुटव्याला वाव देण्यासाठी झाडांची नियमितछाटणी करा. ह्यामुळे वनशेती क्षेत्रातील सालभरच्यापिकांशी होणारी स्पर्धा कमी होईल. खालच्या फांद्या अनेक असतील तर ३ – ५ मुख्य तेवढ्या ठेवून बाकीच्या काढून टाका.

ग्लिरिसिडियावरील हा प्रकल्प यु. के. डिपार्टमेंट फॉर इंटरनॅशनल डेव्हलपमेंट आणि ऑक्सफर्ड फॉरेस्ट्री इन्स्टीट्यूट यांनी प्रायोजित केला आहे.

गीत ग्लिरिसिडियाचे

चला धनी, वाडी बघायला
वक्त व्हायचा निघायला
का ग बाई, इतकी घाई
बघाया होवी, हिरवी राई
नाव निशाणी, सांग साजणी
हवी सावधानी, ऐकायला
॥ ग्लिरिसिडियाला भेटायला –हो ॥ वक्त...
मध्यम बांधा, सुकाळपर्णी
फुलझुंबरी, जांभळवर्णी
हिरवी पाती, खताची पोती
जित्रावं लागती, झुलायला
॥ ग्लिरिसिडियाला पहायला–हो ॥ वक्त...
ग्लिरिसिडिया, आहे तो राया
काही म्हणाया, जाईना वाया
नाव वाकडं, काम फाकडं
कुंपण रोकडं, दिसायला
॥ ग्लिरिसिडियाचं घालायला–हो ॥ वक्त...
हिरवा चारा, गुरा वासरा
काढीन धारा, पाजीन पोरा
लाकूडफाटा, नाहीच तोटा
भाकरीचा रेटा, शेकायला
॥ ग्लिरिसिडियाला दिसायला–हो ॥ वक्त...
उतार शेती, बांधावरती
उभी राहती, धूप रोखती
पडली पानं, साल बियाणं
उंदराच खाणं, मरायला
॥ ग्लिरिसिडियाला जपायला–हो ॥ वक्त...
रहाया माडी, बसाया गाडी
नेसाया साडी, धोतर जोडी
सुदामाची वाडी, खस्ता काढी
सोन्याची गुढी, ये, रवायला
॥ ग्लिरिसिडिया, ये , झुलायला–हो ॥ वक्त...

गीत रचना : जी. टी. महाजन

बाएफ डेव्हलपमेंट रिसर्च फौंडेशन
डॉ. मणिभाई देसाई नगर,
राष्ट्रीय महामार्ग क्र. ४ वारजे, पुणे ४११०२९

ग्लिरिसिडिया

ગ્લિરીસિડિયાનાં ઝાડ ક્યા લગાડવા

બીજા ઝાડોની તુલનામાં ગ્લિરિસિડિયાના નાનુ ઝાડ હોવાથી ઘણી વનખેતી યોજનાઓ માટે તે યોગ્ય જાતિ છે. ખેતરમાં ગ્લિરિસિડિયા લગાડવા માટે આદર્શ જગ્યાઓ નીચે પ્રમાણ છે.

- સજીવ વાડ તરીકે
- બાંધ ઉપર અથવા સમતલ રેખાની બાજુએ એક અથવા બે હારમાં
- પડતર તથા નાપાક જમીન ઉપર જૂથ વાવેતર તરીકે.

સ્થાપના તથા નિયોજન

- લગાડવા માટે ગ્લિરિસિડિયા ખુબ સરળ જાત છે. તેના બીજ ખુબ સેહલાઇથી અંકુરીત થાય છે તથા ઉછરેલ છોડનું જીવિત રેહવાનું પ્રમાણ ઉચ્ચ છે. વધેલું કટીંગ લગાડીને પણ ખુબ સરળ રીતે આ વૃક્ષનો પ્રસાર થઇ શકે છે.

- માયન જેવા ઉચ્ચ જાતીનાં બીજ વાપરવા. તે શક્ય ન હોય તો ખુબ ઝડપથી વધનાર ઝાડના બીજ વાપરવા અથવા કોઇ વિશ્વાસુ સ્ત્રોત પાસે થી બીજ મેળવવા.

- નવી વૃદ્ધિને ઉત્તેજન આપવા માટે નિયમિત રીતે ઝાડની છાંટણી કરવી. આનાથી વનખેતી ક્ષેત્રમાંના વર્ષ ભરના પાક સાથેની સ્પર્ધા પણ ઓછી થશે. નીચેની બાજુએ અનેક ડાળીઓ હોય તો તેમાંથી ૩-૫ મુખ્ય ડાળીઓ રાખી બાકી બધી કાઢી નાખવી.

ગ્લિરિસિડિયાનું આ પ્રકલ્પ યુ. કે. ડિપાર્ટમેંટ ફોર ઇંટરનેશનલ ડેવ્હલપમેંટ અને ઓક્સફર્ડ ફોરેસ્ટ્રી ઇન્સ્ટીટયુટઓએ પ્રાયોજિત કર્યો છે.

ગ્લિરીસિડિયાનું ગીત

ચાલ વીરા જોવાને વાડી
વાત વાતમાં ચાલી જશે ગાડી
કેમ અલી થઇ બાવરી
જોયા કરવા લીલી છાવલી
નામ કામ તો કહે ગુણવાન
સુણજો થસ સૌ સાવધાન ...
॥ હો ચાલો ચાલો ગ્લિરીસીડીયાના ધામમાં ॥
ઝાડ નાજુક ભરચક પાંદડાં
ઝુંમરીયા ફુલ રંગે જુબુડીયા
લીલુડાં પાન ખાતરના ટોપલા
ખેતરના પાકો કુંડા થાય ઝુલતા ...
॥ હો ચાલો ચાલો ગ્લિરીસીડીયાના ધામમાં ॥
કહેવાય છે એ ગ્લિરીસીડીયા
છોડો રમવાનું ગીલી દાંડીયા
નામ વાંકડુ કામ ફાકડું
વાડે ન છીંડુ ફરકે ન માંકડુ ...
॥ હો ચાલો ચાલો ગ્લિરીસીડીયાના ધામમાં ॥
લીલા ચારા ગાય બકરા
દુધની ધારા પીએ સૌ દિકરા
ચુલા માટે લાકડાના ભારા
ઢગલો રોટલા રહે ના કોરા ...
॥ હો ચાલો ચાલો ગ્લિરીસીડીયાના ધામમાં ॥
ધરતી પડતી ઉબડ ખાબડા
રોકવા વહેતી ભરે વાખડા
પડતા પાન બી ને છાલ
ઉંદર મામા સામેની ઢાલ ...
॥ હો ચાલો ચાલો ગ્લિરીસીડીયાના ધામમાં ॥
ફરવાને ગાડી પોતાનું ઘર
પહેરવાને સાડી ધોતીનું થર
વાડી હરિયાળી બેસો સુદામા
આવો વનમાળી સમજો શાનમાં ...
॥ હો ચાલો ચાલો ગ્લિરીસીડીયાના ધામમાં ॥

ગીત રચના : આર. બી. વાલંદ

બાએફ ડેવ્હલપમેંટ રિસર્ચ ફાઉન્ડેશન
ડૉ. મણિભાઇ દેસાઇ નગર,
રાષ્ટ્રીય મહામાર્ગ ક્ર. ૪,
વારજે, પુણે - ૪૧૧૦૨૯.

ગ્લિરીસિડિયા